

06/10/19

lrytas.lt

Diffusione: web

Konservuotų pomidorų skardinėse – tamsi Italijos mafijos paslaptis

Itališki konservuoti pomidorai vertinami visame pasaulyje, bet pastaraisiais metais jų skonis apkarto.

Į verslą įsisuko mafija, klesti vergovė, o ūkininkai įtraukiami į nusikalstamą tinklą brutaliais metodais. Pernai rugpjūčio 6-ąją keturiolika fermos darbininkų Fodžoje važiavo namo po 12 valandų pamainos pomidorų šiltnamiuose.

Pomidorus jie raškė lauke tvyrant 40 laipsnių karščiui. Mikroautobusas, kuriuo jie važiavo, buvo registruotas Bulgarijoje. Jo vairuotojas neturėjo nei teisių, nei mašinos draudimo. Vietoj sėdynių automobilyje buvo suolai iš lentų, keleiviai sėdėjo susispaudę, net negalėjo pajudėti. Kai lėkdamas iš fermos mikroautobusas susidūrė su pomidorų prikrautu sunkvežimiu, iš 14 darbininkų gyvi liko tik 2.

Ant kelio mėtėsi išbarstyti daiktai, drabužiai, ant asfalto kraujo dėmės maišėsi su sutežusiais pomidorais. Tada Italijos spauda rašė: krauju aplaistyti pomidorai – tiesioginis šio verslo simbolis.

Gyvena tarytum vergai

Italijos pietuose atvykėliams, kurie dirba ūkiuose, mokami tokie vargani centai, kad daugybė šalies nevyriausybinių organizacijų tokias sąlygas prilygina moderniai vergovei. Pomidorų skynėjai gyvena miesto griuvėsiuose arba lūšnose mažuose suvargusiuose miesteliuose. Kai kurie turi leidimą gyventi Italijoje, dauguma – ne.

Vos keli jų teigia turintys darbo sutartį, bet jau nekart yra paaiškėję, kad su tokiais darbininkais sudaromos suklastotos sutartys. Beviltiškai ieškodami bet kokio darbo jie sutinka vergauti laukuose, nors užmokestis ir gyvenimo sąlygos yra šuniški. Tai, kas surenkama šių modernių vergų rankomis, vėliau atsiduria ir itališkuose, ir tarptautiniuose prekybos centruose. O tai perkantys žmonės nė neįsivaizduoja, kiek kančios įdėta į produktą.

Pomidorų laukuose ir šiltnamiuose nugarą lenkia ir atvykėliai iš Rytų Europos, bet didžiąją tokių darbininkų dalį sudaro migrantai iš Afrikos – Gambijos, Ganos, Nigerijos, Sudano ir Somalio.

Suranda prieglobsčio centruose

Didžiausi į Europą plūstančių migrantų prieglobsčio centrai įsikūrę Pietų Italijoje – Sicilijoje ir Kalabrijoje. Čia pat plačiai tinklus išraizgiusios ir mafijos organizacijos. Į pabėgėlių centrus ateina

agentai, kurie samdo gausybę pigių sezoninių darbininkų, o jų komandos vežamos į stambius ūkius. Taip mafija už mažiausią įmanomą kainą išsunkia visas darbininkų jėgas.

Yra kelios sąlygos, kurioms egzistuojant gali klestėti moderni vergija: asmenų pažeidžiama būklė, diskriminacija ir teisinio reguliavimo trūkumas. Italijos agrikultūros sektoriuje galite rasti visus tris dalykus“, – aiškino nevyriausybinės britų organizacijos „Anti-slavery International“ narys Jakubas Sobikas. Kamerūnietis buvęs fermos vergas Sagnet dabar kovoja prieš tokią vergiją. Jis pasakoja, kad labiausiai pavergia nuolatinis žeminimas: „Kai esi pavergtas, tai toks stiprus jausmas, kad tavo galva ima veikti visai kitaip.

Tai ne tokia vergija kaip prieš kelis šimtus metų, kai iš žmonių buvo atimta laisvė. XXI a. vergovei nereikalingos grandinės, nes jas atitinka nuolatinis pažeminimo jausmas, nuo kurio kenčia migrantai.“ Tolimuose Italijos pietuose, kur mafija yra sukūrusi savo teisės kodą su savo pareigūnais, net ir įstatymai dažnai būna bejėgiai. Darbo inspekcija retai kiša nosį ten, kur įsisukusi mafija, – klesti korupcija, kuri tildo valdininkus. Pasak Sagnet, diskriminacija ir smurtas prieš darbininkus iš Afrikos kiekvieną dieną vis didesnis. Ypač todėl, kad ūkio sektoriuje jų negina įstatymas: darbininkai, neturintys leidimo dirbti, negali tikėtis, kad juos gins valstybė. „Žinai, kad tai, ką patiri, yra neteisėta, – tvirtino Sagnet. – Bet negali niekam skųstis, nes tavo darbdaviai greitai išduos tarnyboms, kad esi nelegalas.“ „Egzistuoja tokia išnaudojimo forma, kuri tam tikru atžvilgiu dar blogesnė negu buvo praeityje. Anksčiau vergvaldžiai bent rūpinosi savo vergų sveikata, nes jie buvo reikalingi ilgam, – svarstė Italijos ir Dramblio Kaulo Kranto prekybos unijos narys Aboubakaras Soumahoro. – Dabar vergvaldžiams ir tai nerūpi.“

Buitis vaiduoklių miesteliuose

Nelegaliems darbininkams Kalabrijoje namus atstoja nebaigti pastatai ar vaiduokliški miesteliai. Čia daugybę sričių – narkotikų verslą, statybas ir agrikultūrą – kontroliuoja grupuotė „Ndrangheta“. Niekas čia nepajuda iš vietos nepastebėtas šios grupuotės. Kiekvieną žiemą į Kalabrijos ūkius atvežama tūkstančiai migrantų – tuo metu renkamas apelsinų derlius. Kai kurie jų priversti apsistoti juodo pelėsio ēdamuose statybininkų nameliuose, palapinėse. Prie palapinių miestelių slampinėja katės ir šunys, po šiukšles rausiasi žiurkės. Vis prazvimbia policijos automobilis. Tualetai – lauke iškastos duobės. San Ferdinande įkurtoje migrantų gyvenvietėje tarp palapinių galima pamatyti nebaigtą rėsti lūšną iš virbų, šakų ir šiferio lakštų. Ją statęs 29-erių Soumaila buvo nušautas italo, kai ieškojo metalo atliekų prie apleisto sandėlio. Kitas migrantų tykantis ir jau ne vieną tokio tipo stovykloje pražudęs pavojus – ugnis. Darbininkų gyvenvietėse liepsnoja laužai – tai vienintelis būdas pasišildyti. Čia žmonės degina senas automobilių sėdynes, padangas, kartoną – viską, ką tik suranda.

Nuo vieno derliaus iki kito

Mafijos ūkiuose nuskynę apelsinus ir kivius, pavasarį darbininkai pervežami į Kampanijos regioną, kur jau sirpsta braškės, melionai, raunami šalotiniai svogūnai. Vasarą – dar didesnis darbymetis: reikia nuskinti milžiniškus kiekius pomidorų. Didžiulės pomidorų plantacijos auginamos prie Fodžos. Visai neseniai Italijos vyriausybė nurodė panaikinti vaiduokliškus pabėgėlių lūšnynus šio miesto pakraštyje. Bet priešintis puolė patys gyventojai. Kaip teigė ten ateinantis kunigas Andrea Pupilla: „Darbininkai nenori kraustyti. Mat nors jie gyvena apgailėtinomis sąlygomis, vis dėlto turi pinigų. Tokia yra sistema. Pomidorų tiekimo grandinė yra supuvusi.“ Per minėtą sunkvežimio ir mikroautobuso avariją žuvusio darbininko brolis Sidas, kuris gyvena Londone, atvykęs į nelaimės vietą negalėjo patikėti savo akimis.

„Tai tiesiog nerealų. Aš negaliu patikėti, kad mano brolis gyveno taip beviltiškai. Jis man to

nepasakojo“, – vaikščiodamas po pomidorų skynėjų buveinę stebėjosi Sidas. Visur buvo primėtyta plastiko butelių, betono nuolaužų, medžio gabalų, sudraskytų drabužių, tuščių alkoholio butelių. Skylėtos sienos paramstytos senais dėmėtiais čiužiniais. Ant vieno jų išpurkštas užrašas: „Užsičiaupk, nes tokia taisyklė.“ Daugybė pomidorų skynėjų fotografuojasi gražiose vietose, niekada socialiniuose tinkluose nerodo, kad gyvena apverktinuose būstuose.

Kaip teigia Sidas, jie nenori, kad artimieji žinotų, kokiame siaube jie gyvena. Dar blogiau tiems, kurių leidimas gyventi ir dirbti Italijoje yra pasibaigęs. Darbdaviai jiems neišmoka algų ir atima asmens dokumentus, o jei imi kelti vėją – grasina apskūsti. Daug darbininkų patiria smurtą, ne viena moteris pranešė patyrusi seksualinę prievartą. Nigerietė Beauty, kuri gyvena darbininkų miestelyje San Ferdinande, sakė: „Niekada nesu saugi. Net kai miegi, turi miegoti pramerkęs vieną akį.“

Susimoka už nuvežimą

Užmokestis darbininkams svyruoja. Bet beveik visuose tokiuose ūkiuose galioja ta pati taisyklė: darbininkai patys susimoka už transportą, kuris juos veža į ūkį ir iš jo kasdien, – viena kelionė į abi puses kainuoja apie 3 eurus. Laukai toli nuo bet kokių parduotuvių ir darbininkai priversti ten pirkti maistą bei vandenį už 3–4 eurus. 50 centų kainuoja įkrauti mobilųjį telefoną. Jei kas nors susižeidžia ir reikia medikų pagalbos, už nuvežimą į gydymo įstaigą asmuo turi susimokėti 20 eurų. Nors Europoje žemės ūkio sektoriuje nelegalu taikyti vienetų tarifą – kai mokama už nuskintus vienetus, o ne už dirbtą laiką, šiuose ūkiuose visi dirba būtent taip. Už 300 kg sveriančią pomidorų dėžę sumokama 3,50 euro, 5,50 euro – jei tai vyšniniai pomidoriukai. Net jei esi igudęs ir dirbi labai greitai, per dieną uždirbti daugiau nei 30 eurų neįmanoma.

„Taigi pirkėjai turėtų žinoti, kad pomidorų pasta, kurią perka Europos prekybos centruose, nėra tik pomidorų koncentratas, tačiau ir nusikaltimų bei vergovės koncentratas“, – teigė žemės ūkio unijos narys Rocco Borgese. Vien 2017 metų sausį–2018 metų birželį Italijos teisėsauga konfiskavo 800 tonų pomidorų pastos, kuri, jos teigimu, buvo kriminalinės veiklos produktas. Italijoje pagaminta pomidorų pasta užima penktadalį visos šios prekės pasaulinės eksporto rinkos. Konservuoti pomidorai

–	net	80	proc.
---	-----	----	-------

Šlavė konkurentus nuo žemės

Tuo metu „Oxfam“ atstovai teigia, kad prie vergiškų sąlygų labai prisideda ir didžiųjų prekybos centrų tinklų politika. Spausdami tiekėjus parduoti prekes už mažiausią įmanomą kainą jie skatina ieškoti pigiausios darbo jėgos. O Italijoje žemės ūkio produktų kainų kapojimas, kurį diktuoja mafija, egzistuoja jau 40 metų. 1979 metais du sunkvežimių vairuotojai iš Veronos vyko į pietus, kad įsigytų apelsinų ir juos vėliau pasiūlytų prekybininkams. Grįžtant atgal, kažkur prie Rosarno, juos nušovė. Kokia buvo jų klaida? Vyrų įsigijo iš ūkininkų apelsinus ne už apverktiną, o sąžiningą kainą.

Mafijos „Ndrangheta“ klanas siekė būti vienintelis apelsinų supirkėjas ir bet kokia konkurencija turėjo būti nušluota nuo žemės paviršiaus. „Aštuntajame dešimtmetyje „Ndrangheta“ nuo mūsų miestelių vijo visus supirkėjus, kurie sutikdavo už žemės ūkio produktus mokėti sąžiningą kainą. Jie norėjo likti vieninteliais supirkėjais ir mokėti žmonėms grašius, – pasakojo 1994–2002 metais Rosarno mero poste buvęs Giuseppe Lavorato. – Vėliau jiems ir to nebuvo gana.

Jie siekė kontroliuoti, ką ūkininkai samdo laukuose, kada surenka derlių, puolė net tuos, kurie ūkininkams parduodavo dėžes daržovėms ir vaisiams laikyti, sunkvežimių vairuotojus, siūlančius ūkininkams paslaugas. Taip jie išgalėjo kiekviename žingsnyje.“

Slėpė žemėse teršalus

Vėliau mafiozams prireikė dar didesnio kašnio. Devintajame ir dešimtajame praėjusio amžiaus dešimtmečiais mafija ėmė supirkinėti žemes. Užsidirbę pinigų iš prekybos narkotikais ir valstybinių lėšų grobstymo statybų sektoriuje mafiozai žemės supirkimą laikė puikiu būdu, kaip išplauti nešvarius pinigus. Negana to, kai jie ėmė kontroliuoti ir šiukšlių verslą, sklypuose ėmė versti atliekas – įskaitant nuodingas, kurios turėjo būti perdirbtos.

2008 metais ES subsidijų sistemoje atsirado taisyklė, kad 1,5 tūkst. eurų per metus už hektarą ūkininkams sumokama tuomet, jei kas nors juose auginama. Tai paskatino mafiozus reketu ir prievarta supirkti dar ir veikiančius ūkius. „Mafija dabar vadovauja agroindustrijai, – teigė mafijos nusikaltimus analizuojantis rašytojas Leonardo Palmisano. – Tereikia pažiūrėti, koks turtas konfiskuojamas iš mafiozų, kai jie sulaikomi. Daugiausia tai objektai žemės ūkio sektoriuje. Mafiozai kontroliuoja ne tik agrikultūrinę produkciją, bet ir transportą šioje srityje, jos komercinius ryšius, vaisių rinką.“

Mafijai kontroliuojant viską – nuo dirvožemio daržovėms ar vaisiams auginti iki transportavimo iki prekybos centrų, tai tampa ir gera priedanga prekybai narkotikais. 2007 metais išsiaiškinta grupuotė, kuri vaisių sandėliuose laikydavo ne tik apelsinus, bet ir kokaino siuntas. Italijos agromafijos stebėtojai – organizacija, ieškanti mafijos pėdsakų maisto tiekimo grandinėje, – tikina, kad organizuotos nusikaltėlių grupės valdo vis didesnę su maistu susijusio verslo dalį. Dabar jie valdo rinkos dalį, vertą 24,5 mlrd. eurų. Teigiama, kad pinigai iš žemės ūkio sektoriaus sudaro 15 proc. mafijos pajamų ir ši dalis auga.

Ir nors didžioji dalis Italijos žemės ūkio produkcijos nėra paliesta mafijos, ten, kur nusikaltėliai įleidžia šaknis, jas išrauti sunku – vien dėl baimės, kurią jie įskiepija ūkininkams. Kalabrijoje 27 ūkius vienijančios asociacijos GOEL vadovas Vincenzo Linarello pasakojo, kad tie ūkininkai, kurie pasipriešina „Ndrangheta“ ir bando prisijungti prie jų, skaudžiai kenčia: „Mes iš ūkininkų superkame apelsinus po 40 euro centų už kilogramą – tai šešis kartus daugiau, nei moka mafija. Tačiau dėl to mūsų ūkininkų turtas padegamas, nusiaubiamas, gyvuliai paleidžiami ant pasėlių, daržovės išvagianamos. Jie nepuola žmonių, gviešiasi tik turto. Bet jie įstumia ūkininkus į tokią neviltį, kad jie prašo mafiozų nutraukti atakas ir taip pakliūva į jų įtakos tinklą. Žemės ūkį valdo baimė.“

Fonte: <https://www.lrytas.lt/pasaulis/rytai-vakarai/2019/10/06/news/italu-mafija-uzvalde-pomidoru-rinka-skardinese-uzdaryta-ir-neitiketina-kancia-12070185/>